

01 Husdyrproduksjon

Det totale antall bruk med husdyr har over år falt betydelig. Nedgangen i antall besetninger er nå mindre, og dyretallet er stabilt med en viss variasjon mellom år og produksjoner. Markedssituasjonen har endret seg etter koronaperioden, og det er nå overskudd av flere husdyrprodukter. Skiftet er særlig tydelig for storfekjøtt. Endret privatøkonomi og kjøpekraft er hovedforklaringen på denne markerte endringen i markedssituasjonen.

Kapittel 1.1. Storfe

Den langsiktige trenden har vært fall i antall melkekyr både på grunn av økende avdrått og redusert forbruk av melk. Det er likevel noen svingninger mellom år avhengig både av kortsiktige endringer i etterspørsel etter meieriprodukter og førsituasjonen. Antall melkekyr var tilnærmet stabilt fra 2022 til 2023. Melkeproduksjon per årsku gikk svakt ned for andre året på rad. For øyeblikket har Tine behov for mer melk. Redusert kjøttproduksjon på bruk med kombinert melk- og kjøttproduksjon har over år gitt økt behov for ammekyr og spesialisert storfekjøttproduksjon. Endringene i storfekjøttmarkedet er i ferd med å snu dette bildet. 2023 er det første året med fallende antall ammekyr og antall ammekuproducenter. Denne endringen er et resultat både av storfekjøttmarkedet og økonomien i produksjonen.

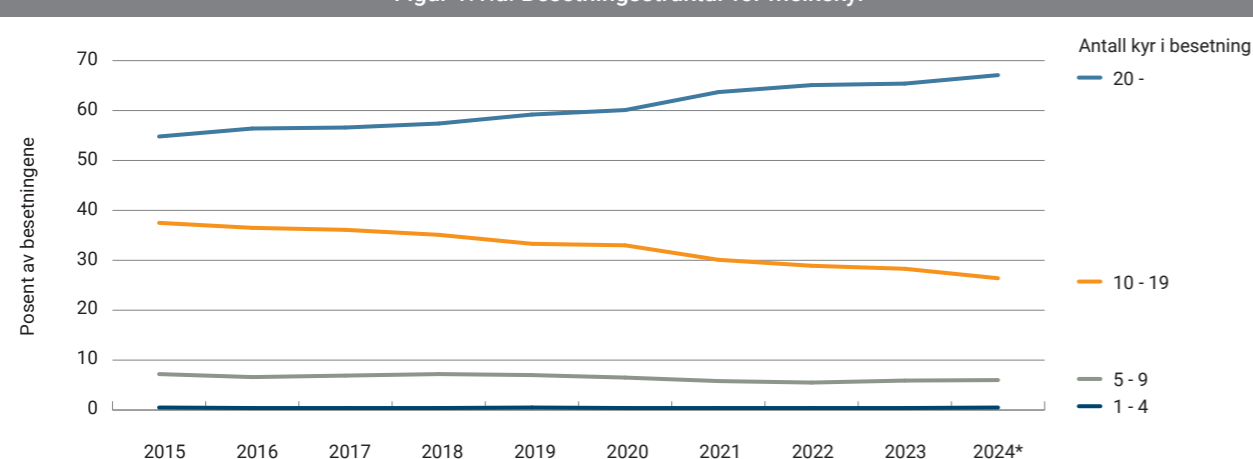
Data til tabeller og figurer er hentet fra eksterne kilder i tillegg til Animalias egne registreringssystemer. Storfekjøttkontrollen er et registrerings-, styrings- og dokumentasjonssystem for kjøttfe, kjøttfeksyringer og føringdyr. Den omfatter ca. 77 prosent av ammekyrne i Norge.

Tabell 1.1.1. Omfang av norsk storfehold

	2020	2021	2022	2023	2024*
Antall besetninger med storfe	13 113	12 918	12 697	12 344	11 980
Antall storfe totalt	876 776	882 968	893 771	881 320	851 697
Antall besetninger med melkekyr	7 214	6 910	6 723	6 488	6 268
Antall melkekyr	207 855	212 629	211 058	202 876	202 771
Antall besetninger med ammekyr	5 739	5 936	6 023	5 968	5 842
Antall ammekyr	98 221	104 444	108 532	108 424	106 337
Antall slakt levert i løpet av året**	295 862	300 149	317 967	318 774	-

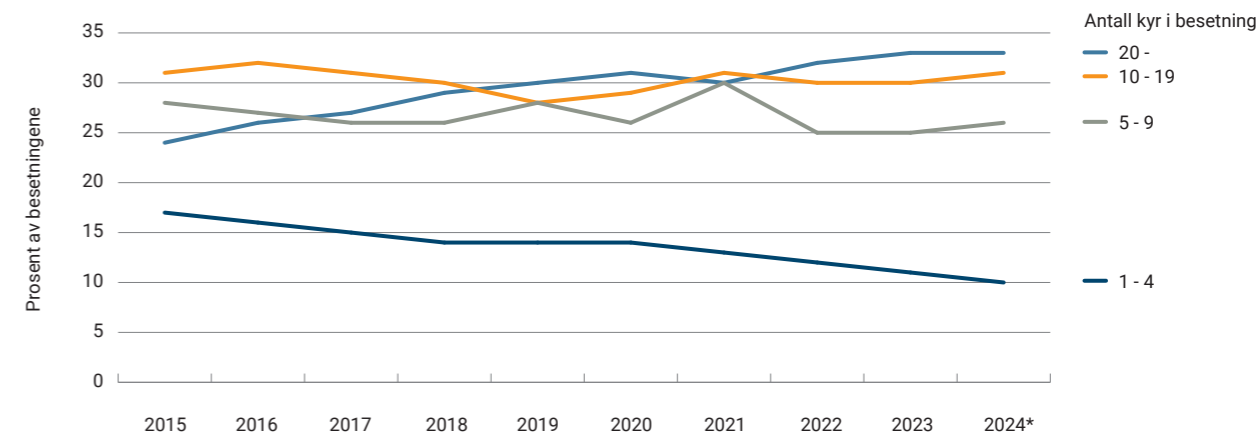
* Foreløpige tall.
**Kilde: Animalia, Klassifiserings- og vektresultater 2023, hentet fra tabell 5.1.3. Levert slakt per 31.12.
Kilde: SSB, per 1.3.

Figur 1.1.a. Besetningsstruktur for melkekyr

* Foreløpige tall.
Kilde: SSB, per 1.3.

Figur 1.1.b. Besetningsstruktur for spesialisert kjøttproduksjon

*Foreløpige tall.
Kilde: SSB, per 1.3.

Tabell 1.1.2. Sentrale produksjonsresultater for kombinert melk- og kjøttproduksjon

	Antall årskyr per besetning*	Kg melk per årsku	% fett	% protein	% laktose	Kg energi-korrigert melk
2019	28,0	8 119	4,34	3,50	4,73	8 601
2020	29,3	8 204	4,29	3,61	4,72	8 646
2021	30,9	8 191	4,28	3,56	4,76	8 673
2022	30,8	8 050	4,28	3,54	4,72	8 496
2023	31,2	7 955	4,30	3,55	4,72	8 425

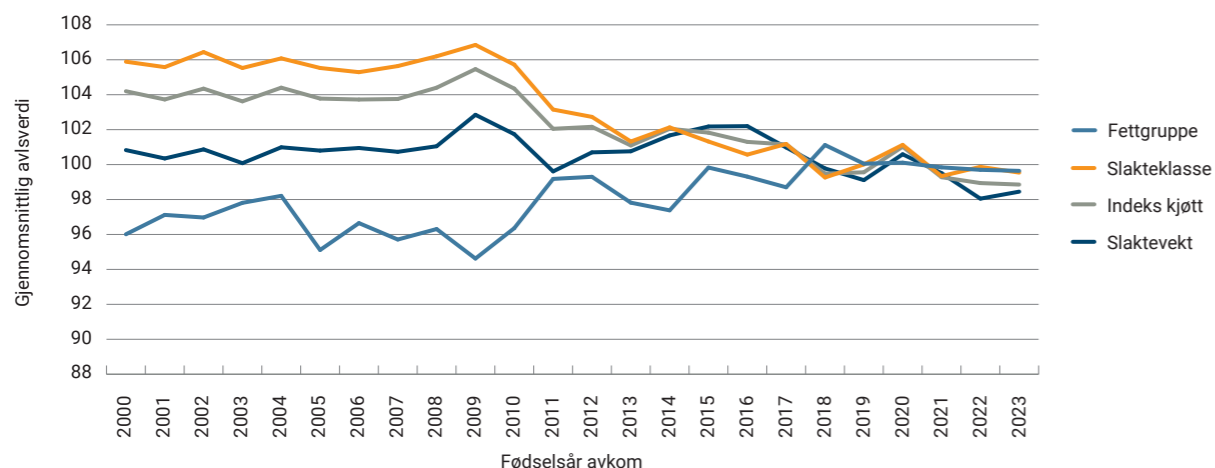
* Årsku: Ku med 365 dager etter første kalving.
Kilde: TINE Rådgiving og Medlem, Statistiksamling fra Ku- og Geitekontrollen 2023.

Tabell 1.1.3. Sentrale produksjonsresultater for spesialisert kjøttproduksjon

	Antall årskyr per besetning	Antall kalvinger per årsku	Dødfødte kalver*	Død før 180 dager**	Tilvekst i gram per dag (Okser)***
2019	19,9	0,99	3,2 %	3,9 %	1 199
2020	20,5	0,98	3,1 %	3,6 %	1 187
2021	20,9	0,99	3,2 %	4,1 %	1 199
2022	21,1	0,97	3,2 %	3,9 %	1 184
2023	21,0	0,95	3,2 %	4,3 %	1 169

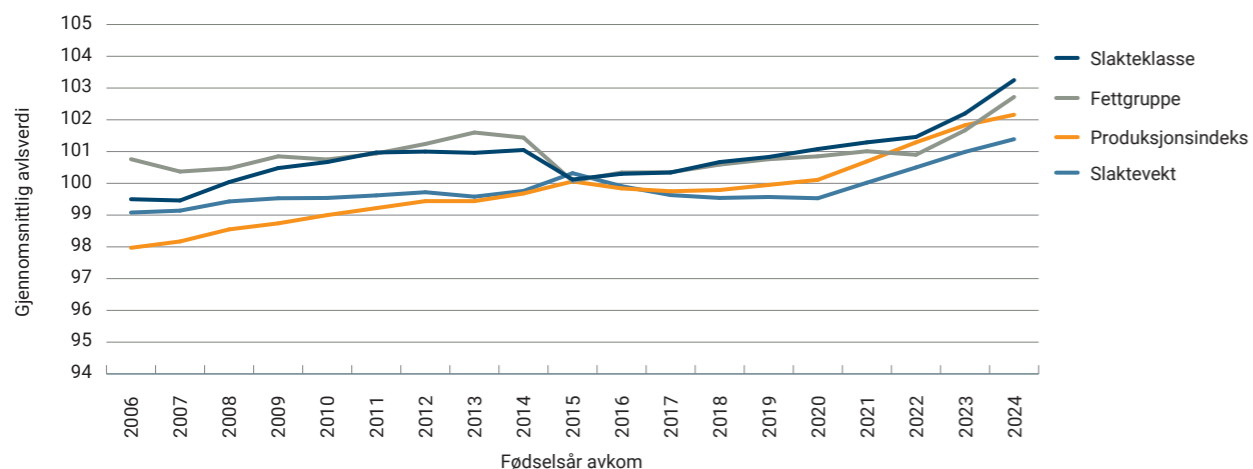
* Prosent av antall fødte kalver.
** Prosent av antall levende fødte kalver.
*** Levende tilvekst gram/dag 0-200 dager.
Kilde: Animalia, Storfekjøttkontrollen Årsmelding 2023.

Figur 1.1.c. Genetisk utvikling for sentrale kjøttproduksjonsegenskaper hos NRF

Figuren viser gjennomsnittlig avlsverdi for slakteegenskapene for NRF-okser, innenfor fødselsår.
Kilde: Geno.

Figur 1.1.d. Genetisk trend for produksjonsindeks og slakteegenskaper hos kjøttfe

Sammenstilling av de seks rasene det beregnes avlsverdier for i Norge, de fem rasene som det drives nasjonal avl på (Aberdeen Angus, Charolais, Hereford, Limousin og Simmental) samt Tiroler Grauvieh.
Kilde: TYR.

Kapittel 1.2. Gris

Produksjonen av norsk svinekjøtt var stabil fra 2022 til 2023. Noe fall i etterspørsel har ført til at det nå er et visst overskudd av svinekjøtt. Det har skjedd en markert bedring i produksjonsresultatene målt som smågriser per årspurke, med en økning fra 23,6 til 29,9 avvente smågriser per år i løpet av de siste 10 årene. Det betyr også at det er behov for stadig færre purker for å produsere det antall slaktegriser det er marked for. I tillegg reduseres antall besetninger med purker noe hvert år.

Data til tabeller og figurer er hentet fra eksterne kilder i tillegg til Animalias egne registreringssystemer. Ingris er et registrerings-, styrings- og dokumentasjonssystem for svineproduksjon og omfatter ca. 77 prosent av purkene og ca. 29 prosent av slaktegrisene i Norge.

Tabell 1.2.1. Omfang av norsk svineproduksjon

	2020	2021	2022	2023	2024*
Antall besetninger med avlspurker og ungpurker	951	920	881	834	789
Antall besetninger med kun slaktesvin **	1 523	1 547	1 504	1 481	-
Antall avls- og ungpurker	75 479	73 597	70 485	69 255	66 474
Antall slakt levert i løpet av året ***	1 573 587	1 566 261	1 531 555	1 536 972	-

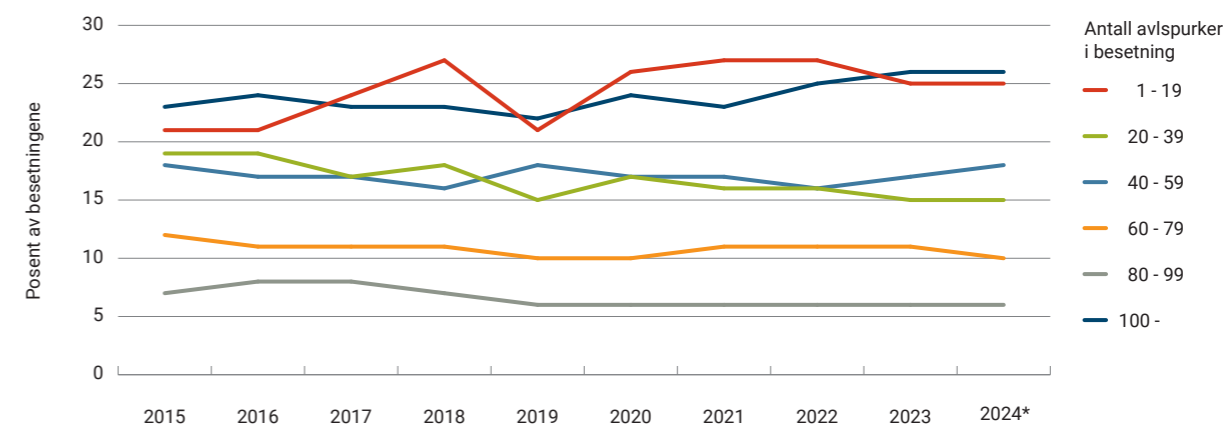
* Foreløpige tall.

** Kilde: Animalia, omfatter alle som har levert slaktesvin i løpet av kalenderåret, per 31.12.

*** Kilde: Animalia, Klassifiserings- og vektresultater 2023, hentet fra tabell 5.1.3. Levert slakt per 31.12.

*Kilde: SSB, per 1.3.

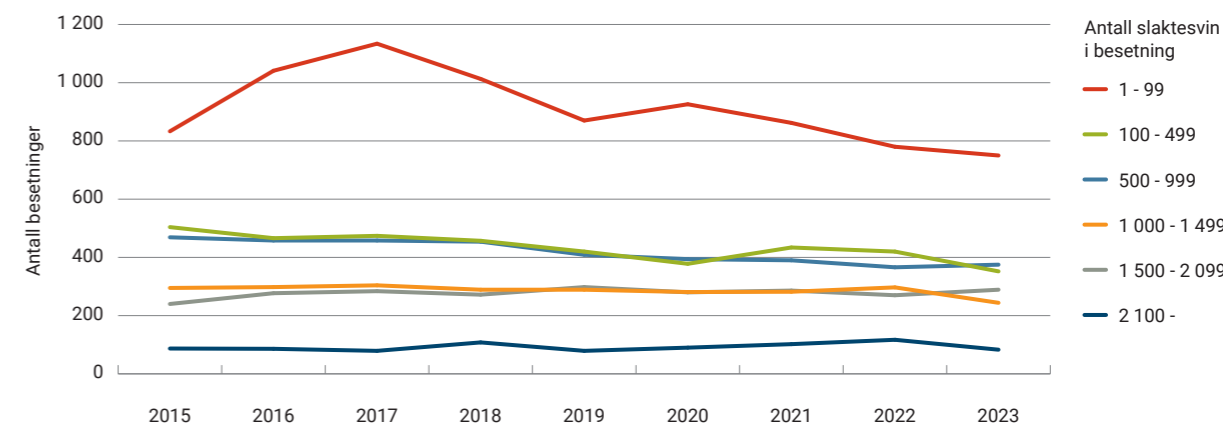
Figur 1.2.a. Besetningsstruktur i norsk svineproduksjon fordelt etter antall avlspurker

* Foreløpige tall.

Kilde: SSB, per 1.3.

Figur 1.2.b Besetningsstruktur i norsk svineproduksjon fordelt etter antall slaktesvin

Alle tall per 31.12.

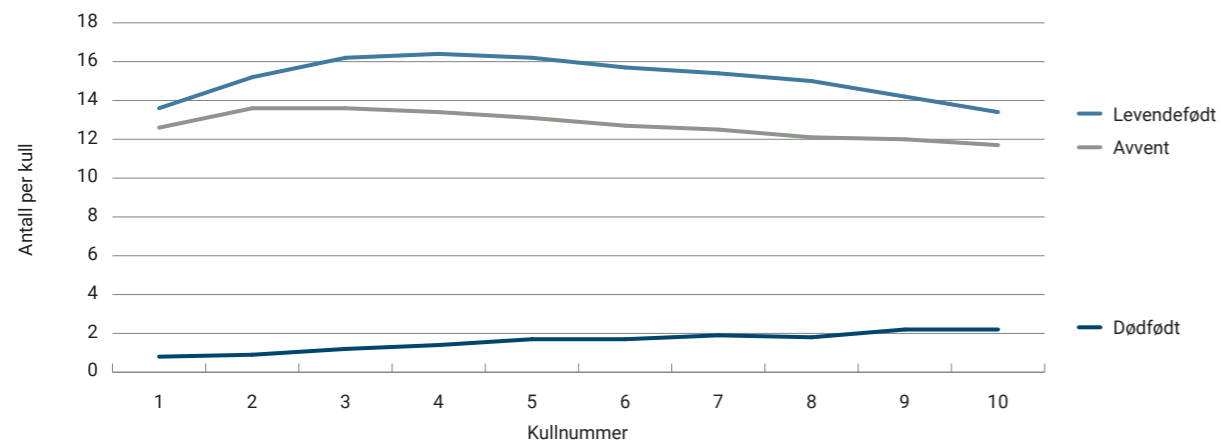
Kilde: Animalia, slaktedatabase.

Tabell 1.2.2. Sentrale produksjonsresultater for svineproduksjon

	2019	2020	2021	2022	2023
Antall purker per besetning	115	115	117	116	118
Antall avvente smågriser per purke per år	27,9	28,4	28,9	29,5	29,9
Antall kull per årspurke	2,20	2,21	2,22	2,23	2,23

Kilde: Animalia og Norsvin, Ingris årsstatistikk 2023.

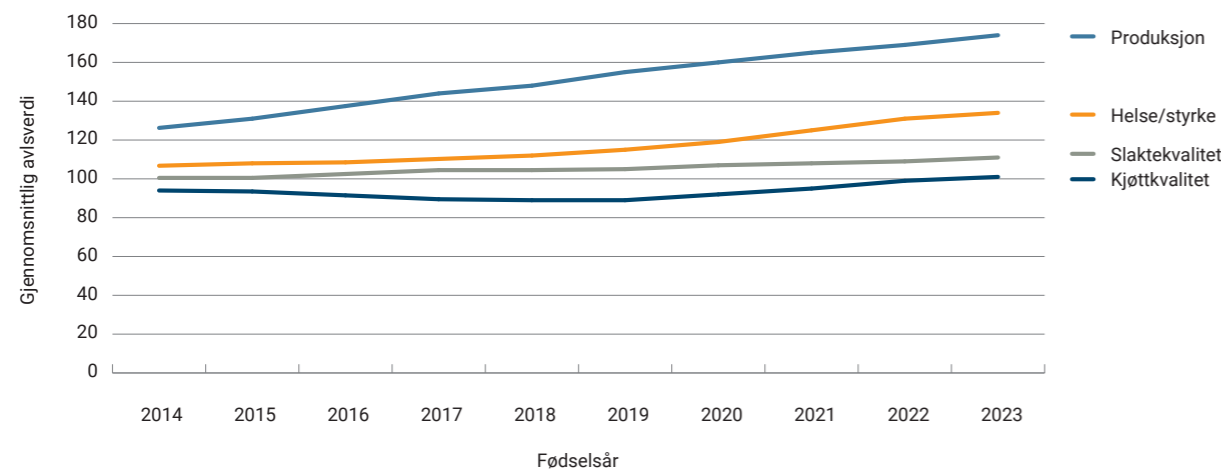
Figur 1.2.c. Kullstørrelse fordelt på kullnummer

Antall avvente er inkludert ammekull og kullutjevnedde griser. Tallene er beregnet på 83 221 kull.
Kilde: Animalia og Norsvin, Ingris Årsstatistikk 2023.

Figur 1.2.d. viser avlsfremgang for en treraset slaktegris (50 prosent duroc, 25 prosent landsvin, 25 prosent yorkshire). Det er en stor framgang for fôrutnyttelse og tilvekst.

Figur 1.2.d. Genetisk utvikling for sentrale egenskaper hos trerasekryssing slaktegris

Kilde: Norsvin.

Kapittel 1.3. Småfe

Om lag halvparten av gårdene med husdyrhold har sau. Dette er dermed den husdyrproduksjonen med flest produsenter. Antall produsenter har relativt sett holdt seg mer stabilt enn i de andre husdyrproduksjonene. Sauehold er ofte kombinert med annen produksjon eller arbeid utenfor gården. Gjennomsnittsprodusenten har fortsatt under 90 søyer. Dette tallet har bare gått svakt oppover de siste åra. Strukturen i saueholdet er derfor fortsatt ganske stabil, selv om det er en tendens at antall svært små besetninger går opp, mens antall middelsstore besetninger går litt ned. Den totale produksjonen av saue- og lammekjøtt har gått noe ned fra 2022 til 2023, og det er fortsatt relativt god markedsbalanse for lammekjøtt. Saueproduksjonen er den eneste husdyrproduksjon der produksjonen per dyr over flere år på rad har vist en nedadgående tendens.

Både antall besetninger med melkegeit og antall melkegeiter er stabilt. Antall besetninger med ammegeiter har økt raskt, og det er nå mer enn 3 ganger flere besetninger med ammegeiter enn med melkegeiter. Disse besetningene er svært små, med et gjennomsnitt på under 12 ammegeiter per besetning.

Data til tabeller og figurer er hentet fra eksterne kilder i tillegg til Animalias egne registreringssystemer. Sauekontrollen er et registrerings-, styrings- og dokumentasjonssystem for saueproduksjonen og omfatter ca. 55 prosent av søyene i Norge.

Tabell 1.3.1. Omfang av norsk sauehold

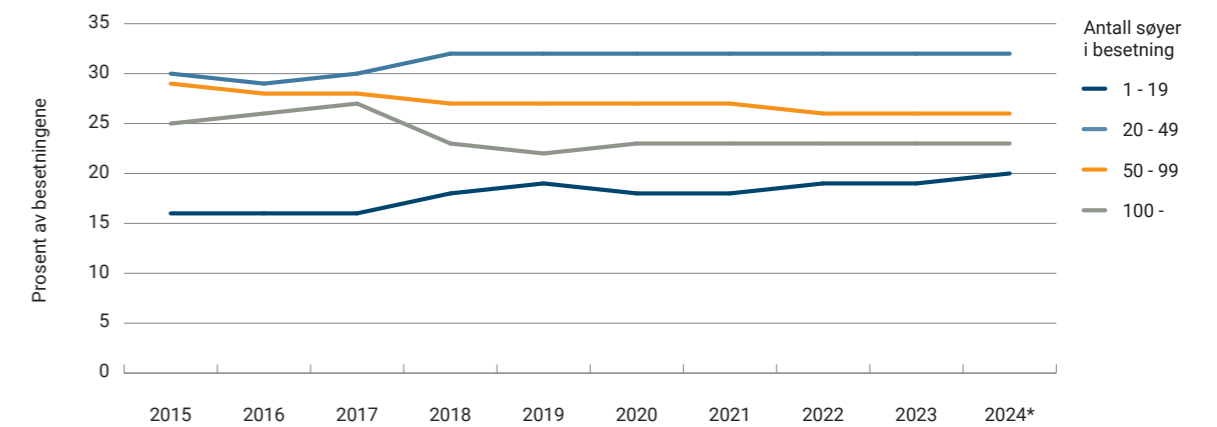
	2020	2021	2022	2023	2024*
Antall besetninger med vinterfåret sau	13 546	13 424	13 255	13 035	12 930
Antall vinterfåret sau	947 499	944 347	928 234	909 914	889 615
Antall slakt levert i løpet av året **	1 210 033	1 198 862	1 163 239	1 110 823	-

* Foreløpige tall.

** Kilde: Animalia, Klassifiserings- og vektresultater 2023, hentet fra tabell 5.1.3. Levert slakt per 31.12.

Kilde: SSB, per 1.3.

Figur 1.3.a. Besetningsstruktur i saueholdet

* Foreløpige tall.

Kilde: SSB, per 1.3.

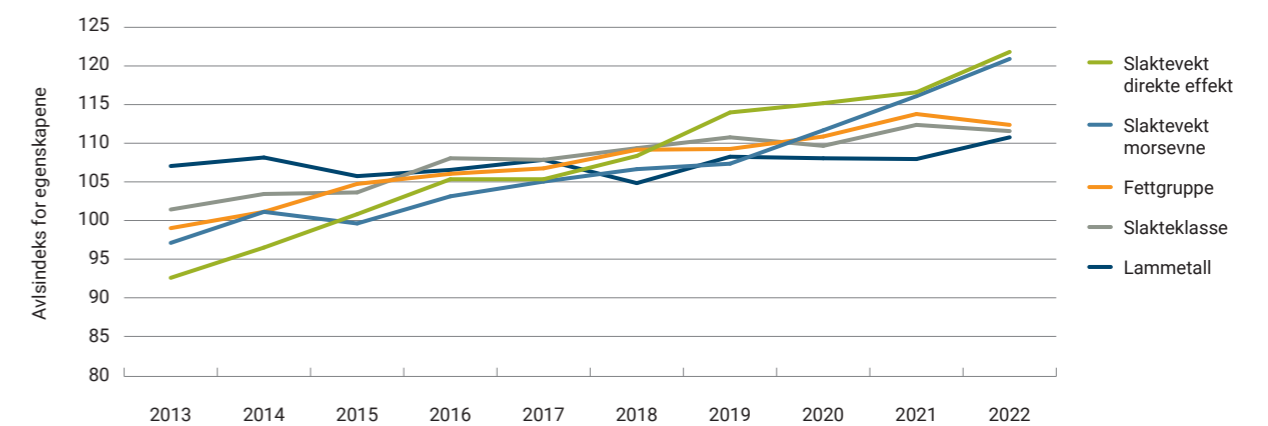
Tabell 1.3.2. Sentrale produksjonsresultater innen sauehold

	2019	2020	2021	2022	2023
Antall voksne søyer over 1 år per besetning*	81,7	88,1	88,9	86,5	85,9
Antall lam om høsten per søye, uten kopplam	1,54	1,52	1,47	1,47	1,43
Korrigert avdrått per søye, uten kopplam (kg)	70,2	69,4	66,9	66,2	64,0

* Innmeldt per 1.3. (både søyer og lam).

Kilde: Animalia, Sauekontrollen Årsmelding 2023.

Figur 1.3.b. Avlsmessig fremgang hos Norsk Kvit Sau (NKS)

Beregnet for de værene som granskes i årgangen.

Kilde : Norsk Sau og Geit.

Tabell 1.3.3. Omfang av norsk geitehold					
	2019	2020	2021	2022	2023*
Antall besetninger med geit	1 293	1 379	1 443	1 345	1 608
Antall geiter totalt	65 171	66 997	60 413	61 240	71 753
Antall besetninger med melkegeit	286	281	271	265	258
Antall melkegeiter	34 278	33 695	33 714	33 513	32 559
Antall besetninger med ammegeit**	725	722	762	803	857
Antall ammegeiter**	7 377	7 873	8 491	8 949	10 191
Antall slakt levert i løpet av året***	27 315	27 384	26 866	26 224	26 969

* Foreløpige tall.

** Kilde: Landbruksdirektoratet per 1.3.

*** Kilde: Animalia. Klassifiserings- og vektresultater 2023, hentet fra tabell 5.1.3. slakt levert per 31.12. Kilde: SSB, per 31.7.

Tabell 1.3.4. Sentrale produksjonsresultater for melkegeit						
	Antall årsgeiter per besetning*	Kg melk per årsgeit	% fett	% protein	% laktose	Kg PLF
2019	126,8	694	4,49	3,35	4,50	85,6
2020	128,1	708	4,51	3,34	4,49	87,4
2021	135,2	683	4,51	3,40	4,54	85,0
2022	135,1	677	4,54	3,44	4,50	84,4
2023	138,3	671	4,61	3,45	4,54	84,5

* Årsgeit: Geit med 365 dager etter første kjeing.

Kg PLF: Totalt tørrstoff (protein, fett, laktose).

Kilde: TINE Rådgiving og Medlem, Statistikkamling fra Ku- og Geitekontrollen 2023.

Kapittel 1.4. Fjørfe

Produksjonen av både fjørfekjøtt og egg var stabil fra 2022 til 2023. Det har skjedd en strukturendring i slaktekyllingproduksjonen de senere årene slik at produksjonen er fordelt på færre produsenter. Dette er et resultat både av endret konsesjonsgrense og økte faglige krav. Antall eggprodusenter er stabilt, men med en liten overproduksjon av egg i årene forut, er det i 2023 snudd til et lite underskudd på grunn av økende etterspørsel etter egg. Produksjonsresultatene i alle fjørfeproduksjoner er stabilt gode.

Tabell 1.4.1. Omfang av norsk fjørfeproduksjon					
	2019	2020	2021	2022	2023
Klekkede slaktekyllinger	71 276 301	70 657 575	75 924 288	76 498 988	76 378 839
Klekkede kalkunkyllinger	885 038	924 167	966 732	995 876	1 004 339
Klekkede kyllinger av verperase	7 028 916	7 437 705	7 473 399	7 086 523	7 293 937
Verpehøner (konsum)*	3 998 341	4 107 831	4 163 101	4 135 095	4 088 541
Verpehøner (rugeegg)**	508 528	506 622	578 902	556 588	551 326

* SSB, per 1.1.

** Landbruksdirektoratet, per 1.10. Foretak søker for antall rugeegg som blir dividert på 167 (estimert antall rugeegg per høne) for å få antall verpehøner til rugeeggsproduksjon.

Kilde: Norsk Fjørfeleg, innhentet tall fra Landbruksdirektoratet og SSB.

Tabell 1.4.2. Andel høneplasser i de ulike driftsformene 1990-2022, i prosent													
	1990	1998	2008	2010	2012	2015/2016*	2017/2018*	2018/2019*	2019/2020*	2020/2021*	2021/2022*	2022/2023*	2023/2024*
Tradisjonelle bur	98	92	54	25	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Innredde bur	0	0	26	38	44	36,0	23,5	15,0	9,0	6,5	6,2	6,1	4,5
Frittgående	2	8	18	33	52	58,0	70,0	76,5	82,0	84,3	85,0	86,0	88,0
Økologisk	0	0	2	4	4	6,0	6,5	7,0	7,5	8,0	7,7	7,4	7,0
Friland**	-	-	-	-	-	-	-	1,5	1,5	1,2	1,1	0,5	0,5

* Tall innhentet fra landets livkyllingoppalere. Direktesalg av egg har de siste årene vært mellom 11 - 12,5 %. Flere produsenter med direktesalg har innredde bur. Eggpakteriene har ingen eller svært få produsenter med innredde bur i sin portefølje.

** Friland først innhentet som egen kategori fra 2018/2019.

Kilde: Norsk Fjørfeleg.

Tabell 1.4.3. Besetningsstruktur i norsk fjørfeproduksjon					
	2019	2020	2021	2022	2023
Antall slaktekyllingprodusenter med over 1 000 dyr	553	527	531	530	513
Antall kalkunprodusenter med over 1 000 dyr	41	43	44	43	45
Antall konsumeggprodusenter med over 1 000 høneplasser	528	540	544	539	534
Antall rugeeggprodusenter og oppalere av foreldredyr *	97	94	92	92	95
Antall livkyllingoppalere **	19	19	19	19	19
Antall andeprodusenter	9	9	9	10	11

* Tall innhentet fra landets rugeriaktører.

** Tall innhentet fra landets livkyllingoppalere. Tall på livkyllingoppalere er inklusive aktører som dretter opp sine egne livkyllinger.

Kilde: Norsk Fjørfeleg, innhentet tall fra Landbruksdirektoratet og SSB.

Tabell 1.4.4. Sentrale produksjonsresultater for fjørfeproduksjon							
Produksjonsdata verpehøns - Nortura	2019	2020		2021		2022	
		uke 71	uke 76	uke 71	uke 76	uke 71	uke 76
Kg egg per innsatt høne fra 16 uker	20,60	20,70	22,65	20,70	22,70	20,60	22,60
Antall egg per innsatt høne fra 16 uker	330,1	330,7	360,4	332,0	362,0	332,0	362,0
Eggvekt, gram	62,4	62,6	62,8	62,4	62,6	62,2	62,4
Førforbruk fra 16 uker, kg/kg egg	2,05	2,05	2,05	2,05	2,04	2,04	2,05
Antall kull, stk	102	161	133	174	138	81	62

Kilde: Norturas eggkontroll (egg fra frittgående høner), 16-71 uker frem t.o.m. 2019 og uke 71 og uke 76 f.o.m. 2020. Ikke tilgjengelige data for 2023.

Produksjonsdata slaktekylling - Alle aktører	2019	2020	2021	2022	2023
Slaktealder, dager	33,30	37,00	37,40	37,32	38,23
Gjennomsnittsvekt, gram	1 373	1 461	1 485	1 481	1 504
Førforbruk, kg/kg slakt	2,21	2,29	2,32	2,34	2,34
Totalt innsatte, tusen stk.	26 112	68 810	76 128	75 770	75 054
Antall kull, stk.	1 572	4 097	4 519	4 367	4 299

Kilde: Norturas slaktekyllingkontroll og Nortura Fjørfekjøttkontroll (foredlingskylling, normale kull) frem t.o.m. 2019, et vektet gjennomsnitt fra alle aktører (alle kull) f.o.m. 2020.

Produksjonsdata kalkun - Nortura	2019	2020	2021	2022	2023
Slaktealder porsjon, dager	86	86	87	90	92
Slaktealder industri, dager	126	127	130	133	133
Gjennomsnittsvekt porsjon, kg	5,932	5,670	5,484	5,406	5,661
Gjennomsnittsvekt industri, kg	13,132	13,127	13,498	13,272	13,466
Førforbruk, kg/kg slakt	3,04	2,93	3,04	3,04	3,09
Standard 2, %	7,35	5,99	6,29	6,25	7,17
Totalt innsatte, stk.	806 927	1 025 066	1 083 460	1 063 401	999 420
Antall kull, stk.	94	119	128	123	109

Kilde: Norturas kalkunkontroll.

Kapittel 1.5. Økologisk dyrehold

Antall dyr i økologisk produksjon er ganske stabilt både i antall og andel av produksjonen, men det var i 2023 en viss nedgang i den økologiske andelen i de produksjonene der den i utgangspunktet er høyest; verpehøner og sau. Andel av produksjonen som er økologisk er relativt lav sammenlignet med de fleste andre europeiske land. Det er antatt at endret privatøkonomi og kjøpekraft også kan få betydning for etterspørselen etter økologisk mat.

Tabell 1.5.1. Økologiske husdyr i prosent av totalt antall husdyr i 2023

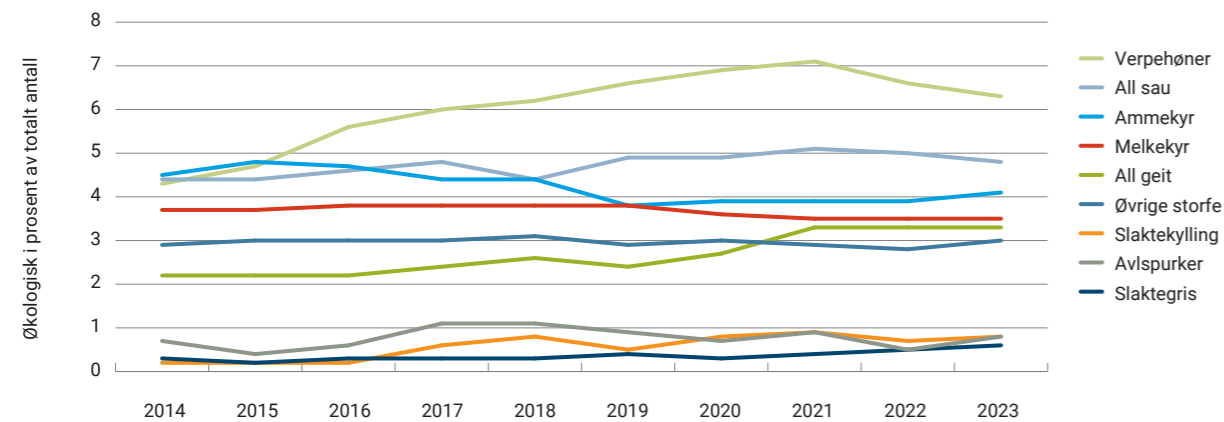
	Antall økologiske	Prosent økologiske av total	Endring i antall dyr siste år
Melkekyr	7 121	3,5 %	-243
Ammekyr	4 621	4,1 %	180
Øvrige storfe	16 586	3,0 %	316
All sau	43 286	4,8 %	-2 284
All geit	2 351	3,3 %	318
Avlspurker	295	0,8 %	-70
Slaktegris	2 580	0,6 %	505
Verpehøns - egg	286 629	6,3 %	-22 319
Kyllinger for slakt	127 442	0,8 %	14 852

Økologiske dyr er antall dyr per 1.1., mens konvensjonelle dyr er antall per 31.7.

Tallene har derfor begrenset verdi for dyr med lav slaktealder som slaktekyllinger, da det ikke sier noe om antall dyr totalt for året. Det også noe upresise tall for lam og svin.

Kilde: DEBIO og SSB.

Figur 1.5.a. Andel økologiske husdyr i prosent, 2014-2023

Antall økologiske dyr er per 1.1., mens konvensjonelle dyr er per 31.7.
Kilde: Debio og SSB.

Tabell 1.5.2. Økologiske husdyr i Norge, Sverige og Danmark i 2023

	Norge	Sverige	Danmark
Melkekyr	7 121	42 232	70 309
Ammekyr	4 621	70 467	7 127
Øvrige storfe	16 586	176 625	121 251
All sau	43 286	90 262	8 471
All geit	2 351	-	1 230
Avlspurker	295	2 233	10 953
Slaktegris	2 580	14 718	199 568
Verpehøns over 20 uker	286 629	922 557	1 090 978
Slaktekylling	127 442	116 050	850 779

Det kan forekomme noen unøyaktigheter i tallmaterialet, da de ulike landene bruker ulike kategorier på klassene innenfor hvert dyreslag.

Kilder:

DEBIO, Statistikk og kartlegging.

Jordbruksverket, Økologisk djurhålning 2023.

Miljø- og Fødevarerministeriet NaturErhvervstyrelsen, Statistikk over økologiske jordbruksbedrifter 2023.

Kapittel 1.6. Husdyr i verden

Tabell 1.6.1. De ti største produsentlandene av henholdsvis storfe-, svin-, sau-, kylling- og geitkjøtt (i tonn) i 2022 + Danmark, Finland, Island, Norge, Sverige og totalproduksjon

Storfe	Gris	Sau	Geit	Kylling
USA 12 890 324	Kina 55 410 000	Kina 2 678 492	Kina 2 487 701	USA 19 599 212
Brasil 10 350 000	USA 12 251 984	Australia 706 905	India 550 615	Brasil 14 524 000
Kina 7 180 000	Brasil 5 186 303	Tyrkia 489 354	Pakistan 532 000	Kina 14 300 000
Argentina 3 133 103	Spania 5 066 350	New Zealand 436 945	Nigeria 277 847	Russland 5 308 201
Mexico 2 175 577	Russland 4 532 147	Algerie 344 937	Bangladesh 221 211	India 4 906 817
Australia 1 878 088	Tyskland 4 491 710	Storbritannia 291 000	Chad 148 279	Indonesia 4 040 989
Russland 1 620 730	Vietnam 3 102 000	India 280 395	Etiopia 137 675	Mexico 3 781 735
Tyrkia 1 572 747	Canada 2 262 744	Sudan 273 927	Mongolia 121 089	Egypt 2 523 466
Canada 1 378 656	Frankrike 2 152 260	Iran 254 832	Sudan 117 899	Tyrkia 2 417 995
Frankrike 1 361 310	Polen 1 804 960	Pakistan 250 000	Tyrkia 115 938	Japan 2 371 643
Sverige 136 750	Danmark 1 609 480	Norge 23 480	Norge 339	Sverige 167 170
Danmark 119 910	Sverige 255 520	Island 8 659	Sverige 10	Danmark 151 730
Norge 92 311	Finland 170 480	Sverige 5 090	Danmark 0	Finland 138 280
Finland 84 580	Norge 132 606	Finland 1 320	Finland 0	Norge 105 614
Island 4 948	Island 6 369	Danmark 1 220	Island -	Island 9 167
Totalt 69 346 116	Totalt 122 585 397	Totalt 10 272 315	Totalt 6 367 497	Totalt 123 454 358

Tabellen viser de 10 største produsentland innenfor hver kjøttkategori, sammenlignet med de skandinaviske som er vist nederst.

Storfe og gris er inkludert bein.

Kilde: FAOSTAT.